

KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA PRESORGANO

DE LA

JARO VI^a : MAJO 1915

REDAKCIO KAJ ADMINISTRACIO DE "KATALUNA ESPERANTISTO"

ARIBAU, 55 : BARCELONA

<i>Direktoro</i>	FRED. PUJULÀ
<i>Redakcia sekretario</i>	JOSEP GRAU
<i>Redaktoroj</i>	ESTANISLAU PELLICER JOSEP VENTURA ARTUR DOMENECH
<i>Administristo</i>	JOSEP SERRAT
<i>Administracia sekretario</i>	JOAN AMADES

KUNLABORANTOJ

Manuel BORDAS (Barcelona). — D-ro Jascinto BREMÓN (Barcelona). — D-ro Joaquim COLL (Barcelona). — Delfi DALMAU (Bahía Blanca, Rep. Argentina). — Josep DOMENECH (Girona). — Gustau GALCERÁN (Vilanova i Geltrú). — Joan GILI (Barcelona). — A. NOVEJARQUE (Valencia). — Joan ROSALS (Barcelona). — Eulalia ROSELL, Teresa ROSELL (Vilanova i Geltrú).

KORESPONDANTOJ

B. Nogué (Manlleu). — E. Aguadé (Reus). — P. Solanas (Rubí). — P. Costa (Santa Coloma de Farnés). — J. Vidal (Tarragona). — M. Solà (Terrassa). — F. Guitart (Vendrell). — J. Albagés (Vich).

Nia devizo: *Mare estas gataro*

KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA
Kataluna Esperantista Federacio

Asocia sidejo de la K. E. F.: Rambla, 41 : Sabadell (Katalunujo)
Redakcio kaj Administracio de K. E. : Arbon, 55 : Barcelona

Post la Granda Milito

ALVOKO AL LA DIPLOMATOJ

TERURA milito ekkaptis nun preskaŭ la tutan Eŭropon. Kiam finiĝos la grandamasa reciproka buĉado, kiu tiel forte malhonoras la civilizitan mondon, kunvenos la diplomatoj kaj penos reordigi la rilatojn inter la popoloj. Al vi, al tiuj estontaj reordigantoj, mi nun min turnas.

Kiam vi kunvenos post la plej ekstermanta milito, kiun iam konis la historio, vi havos antaŭ vi eksterordinare grandan kaj gravan taskon. De vi dependos, ĉu la mondo havu de nun fortikan pacon por tre longa tempo kaj eble por ĉiam, aŭ ĉu ni havu nur kelktempan silenton, kiun baldaŭ denove interrompos diversaj eksplodoj de intergentaj bataloj aŭ eĉ novaj militoj. Pripensu do frutempe kaj tre zorge vian taskon, ĉar nun, kiam por via laboro estas oferitaj multaj centmiloj da homaj vivoj kaj milionoj da tre malfacile akiritaj homaj bonstatoj, vi havos sur vi tre grandan moralan respondecon. Zorgu do, ke via laboro ne estu sencela kaj senfrukta kaj ke post la fino de viaj laboroj la homaro povu diri: ni ne vane elportis la grandegajn kaj terurajn oferojn.

Ĉu vi komencos simple referadi kaj flikadi la karton de Eŭropo? Ĉu vi simple decidus, ke la terpeco A devas aparteni al la gento X kaj

la terpeco B al la gento Y? Estas vero, ke tian laboron vi devos fari sed ĝi devas esti nur negrava *parto* de viaj laboroj; gardu vin, ke la referado de la karto ne fariĝu la tuta *esenco* de viaj laboroj, ĉar tiam viaj laboroj restus tute senvaloraj kaj la grandegaj sangaj oferoj, kiujn la homaro elportis, restus vanaj.

Kiom ajn vi volos kontentigi la popolojn, kiom ajn justaj vi penos esti kontraŭ diversaj gentoj, vi nenion atingos per referado de la karto, ĉar ĉiu ŝajna justeco koncerne unu genton estos samtempe maljusteco koncerne alian genton. La nuna tempo ne estas simila al la tempo antikva : sur ĉiu disputebla peco da tero laboris kaj verŝis sian sangon ne *unu* gento, sed ankaŭ *aliaj* gentoj; kaj se vi decidis, ke tiu aŭ alia terpeco devas aparteni al tiu aŭ alia gento, vi ne sole ne faros agon justan sed vi ankaŭ ne forigos sur tiu terpeco la kaŭzon de estonta batalado. La «iberigo», kiun vi donos al tiu aŭ alia terpeco, estos nur sofismo, ĉar ĝi signifos nur, ke al tiu aŭ alia gento vi donos la rajton esti sur tiu terpeco mastroj super homoj de aliaj gentoj, kiuj ankaŭ tie naskiĝis, laboris kaj suferis kaj havas koncerne sian patrujon la samajn naturajn rajtojn, kiujn ĉiu infano havas koncerne sian patrinon. Estas vero ke tiu gento, kiun vi privilegias, entuziasme krios : «Vivu la diplomatoj» kaj se tiu gento sur la koncerna terpeco prezentos la plimulton, ĝi per teroro silentigos la aliajn, kaj ĉiuj gazetoj en la mondo diros, ke «la tuta loĝantaro de la terpeco A sentas sin tre feliĉa»... Sed tio estos mensogo, simpla mensogo, kiun la mondo ne komprenos nur pro tio ke la ĝemado de la terore silentigitaj prematoj, de homoj, kiuj en sia patrujo fariĝis «fremduloj», ne venos al ĝiaj oreloj.

Trasdonante ian terpecon al la homoj de tiu aŭ alia gento, vi ĉiam faros maljustaĵon kontraŭ aliaj homoj, kiuj havas la samajn naturajn rajtojn koncerne tiun terpecon. La sola efektive justa decido, kiun vi povas fari, estas : laŭte proklami kiel oficialan, firme interkonsentitan kaj plene garantiitan decidon de ĉiuj Eŭropaj regnoj la sekvantan elemente naturan, sed ĝis nun bedaŭrinde ne observatan principon : **ĈIU LANDO MORALE KAJ MATERIALE PLENE EGALRAJTE APARTENAS AL ĈIUJ SIAJ FILOJ.**

Tio estas, ke en sia privata vivo ĉiu civitano en ĉiu regno, havas plenan rajton paroli tiun lingvon aŭ dialekton, kiun li volas, kaj konfesi tiun religion, kiun li volas; ke se en la institucioj publikaj estas uzata unu sola regna aŭ loka lingvo, tio estas nur poroportuneca cedo de la malplimulto al la plimulto, sed ne humiliga tributo de gentoj mastrataj al gento mastranta. Ĉar la gentaj nomoj, kiujn portos ankoraŭ multaj regnoj kaj provincoj, estas la ĉefa kaŭzo, pro kiu la lo-

ĝantoj de unu supozata deveno rigardas sin kiel mastrojn super la loĝantoj de alia supozata deveno, tial ĉiu regno kaj ĉiu provinco devas porti ne la nomon de ia gento, sed nur nomon neŭtrale-geografian.

Plej bone estus, se anstataŭ diversaj grandaj kaj malgrandaj Eŭropaj regnoj ni havus iam proporcie kaj geografie aranĝitajn Unuigitajn Ŝtatojn de Eŭropo. Sed se nun estas ankoraŭ tro frue, por paroli pri tio, oni devas almenaŭ per oficiala kaj interkonsentita akcepto de la supre dirita principo forigi tiun grandegan malbonon, tiun senfinan fonton de konstantaj bataloj, kiun prezentas la identigado de lando kun gento.

Kiam la supre dirita principo estos oficiale fiksita per garantiita decido de ĉiuj Eŭropaj regnoj, tiam malaperos la ĉefa kaŭzo de militoj kaj de konstanta reciproka timado kaj senfina armigado, ĉar tiam oni jam neniam kaj nenie, povos diri, ke «la patrujo estas en danĝero». Oni scias ja tre bone, ke la vortoj «patrujo en danĝero» ne signifas, ke iu volas deŝiri parton de nia patrujo kaj ĵeti ĝin en la maron, aŭ ke iu volas rabi por si la havon de ĝiaj loĝantoj, sed plej ordinare tiuj vortoj signifas simple : «Minacas danĝero, ke sur ia terpeco, kie ĝis nun *mia* gento estis mastro kaj aliaj homoj estis nur pli aŭ malpli tolerataj, morgaŭ eble *alia* gento fariĝos mastro kaj mia gento estos nur tolerata».

Kiam en la tuta Eŭropo regos politika justeco *absoluta*, t.e. natura, ĉie kaj por ĉiuj egala, kiam en ĉiu lando ĉiuj loĝantoj estos morale kaj materiale plene egalrajtaj, kiam la landoj ne portos plu gentajn nomojn, kiam la regna lingvo ne havos plu karakteron genteŝovinisman kaj humiligan kaj ne ekzistos plu gentoj-mastroj kaj gentoj-servantoj — tiam ne ekzistos plu kaŭzo por intergentaj militoj; tiam ĉiu homo povos sidi tute trankvile en sia natura, sole vera kaj sincere amata patrujo, li nebezonos plu timi, ke iu povas «ŝorpreni» ĝin de li, kaj li ne bezonos revii pri forpreno de la patrujo de aliaj homoj.

Mi scias tre bone, ke la malamo inter la gentoj ne malaperos *subite*, en unu tago, kian ajn aranĝon la diplomatoj farus, sed por tio poste laboros jam personoj *privataj*, per predikado, edukado, alkutimigado, k.t.p.; de vi, diplomatoj, ni atendas nur, ke vi donu al ni la *eblo*n tion fari. Reciproka malamo inter la diversaj gentoj de la homaro ne estas io natura, kiel ne estus natura ia reciproka malamo inter la diversaj familioj de unu gento : la malamon kaŭzas nur — krom la facile forigebla reciproka nekomprendado kaj nekonado — la ekzistado de gentoj premantaj kaj gentoj premataj, la blinda egoismo, fiereco kaj kalumniemeco de la unuaj, la natura reagemeco de la lastaj. Estas facile interfratigi homojn liberajn kaj egalrajtajn,

sed estas nefareble interfratigi homojn el kiuj unuj rigardas sin kiel rajtajn mastrojn super la aliaj.

Se vi eĉ farus nenion alian, *se vi nur forigus la gentajn nomojn de la landoj* (afere tre facile farebla), vi jam farus per tio agon eksterordinare gravan, vi kreus novan eron en la historio de Eŭropo. Ĉar en lando kun neŭtrala nomo la tute natura plena egalrajteco de ĉiuj ĝiaj loĝantoj pli aŭ malpli frue nepre estos atingita, sed en lando kun nomo genta la egalrajteco neniam estos plena kaj daŭra, ĉar la malfeliĉa nomo ne sole kvazaŭ pravigos la plej malnoblajn intergentajn maljustaĵojn en la diversgentaj landoj de la orienta Eŭropo, sed eĉ en landoj pli civilizitaj ĝi ĉiam konfuzos la kapojn eĉ de la plej honestaj civitanoj, subtenante en ili ĉiam la opinion kaj senton, ke la lando apartenas nur al tiu gento, kies nomon ĝi portas, kaj ĉiuj aliaj gentoj estas en ĝi nur fremduloj. Eĉ ĉe la plej bona volo la civitanoj de tiu lando ne povas alkitimiĝi al la ideo, ke ili ĉiuj prezentas unu nacion, ĉar por tia nacio simple ne ekzistas *vorto*, kaj, demandite pri tio, al kiu popolo li apartenas, la loĝanto de tia lando pro manko de tiu vorto estas *devigata* nomi ian *genton*; kaj ĉi tiu devigata konstanta alkalkulado sin al ia speciala gento anstataŭ al la komuna nacio de la lando forte subtenas la gentan ŝovinismon kaj malpacon inter la samlandanoj...

Resumante ĉion, kion mi diris, mi ripetas:

Kiam post la fino de la milito kunvenos la diplomatoj, ili povos fari ŝanĝojn en la karto de Eŭropo; sed tio ne devas esti ilia *ĉefa* laboro. Ilia ĉefa laboro devas esti: starigi en la nomo kaj sub la garantio de siaj registaroj pli-malpli la sekvantajn leĝojn:

1. Ĉiu regno apartenas morale kaj materiale al ĉiuj siaj naturaj kaj naturigitaj loĝantoj, kiam ajn lingvon, religion aŭ supozatan devenon ili havas; neniu gento en la regno devas havi pli grandajn aŭ pli malgrandajn rajton aŭ deojn ol la aliaj gentoj.

2. Ĉiu regnanto havas plenan rajton uzi tiun lingvon aŭ dialekton kiun li volas, kaj konfesi tiun religion, kiun li volas. Nur en la institucioj publikaj, kiuj ne estas destinitaj speciale por unu gento, devas esti uzata tiu lingvo, kiu per komuna interkonsento de la regnantoj estas akceptita kiel lingvo regna. En tiuj publikaj institucioj, kiuj havas karakteron speciale lokan, anstataŭ la regna lingvo povas esti uzata alia lingvo, se ne malpli ol 9/10 de la urbanoj donis por ĝi sian konsenton. Sed la lingvo regna aŭ urba devas esti rigardata ne kiel humiliga tributo, kiun ŝuldas gentoj mastrataj al gento mastranta, sed nur kiel propravola poroportuneca cedo de la malplimulto al la plimulto.

3. Pro ĉiuj maljustaĵoj, farataj en ia regno, la registaro de tiu regno estas responda antaŭ Konstanta Tut-Eŭropa Tribunalo, starigita per interkonsento de ĉiuj Eŭropaj regnoj.

4. Ĉiu regno kaj ĉiu provinco devas porti ne la nomon de ia gento, sed nur nomon neŭtrale-geografian, akceptitan per komuna interkonsento de ĉiuj regnoj.

Sinjoroj, diplomatoj! Post la terura eksterma milito, kiu starigis la homaron pli malalten ol la plej savaĝaj bestoj, Eŭropo atendas de vi pacon. Ĝi atendas ne kelktempan interpaciĝon, sed pacon konstantan, kiu sola konvenas al civilizita homa raso. Sed memoru, memoru, memoru, ke la sola rimedo, por atingi tian pacon, estas: forigi unu fojon por ĉiam la *ĉefan kaŭzon* de la militoj, la barbaran restaĵon el la plej antikva antaŭcivilizacia tempo, la *regadon de unusaj gentoj super aliaj gentoj*.

D-RO L. L. ZAMENHOF

Monkolekto por la eldono de Kataluna Esperantisto

	Antaŭa sumo.	112 Pesetoj
S-ro Fred. Pujulà	10	»
S-ro Delfi Dalmau	10	»
	Entute. . .	132 Pesetoj

Tiujn tre malproksimajn de ni karajn amikojn ni speciale dankas por ilia granda helpemo.

PRESERARO

En la dua verso de la versaĵo de S-ro C. Bicknell aperinta en lasta numero de KATALUNA ESPERANTISTO vorton *viburno* oni devas legi *laburno*. Ni petas la respektindan aŭtoron afable senkulpigui, ke ne-vola senzorgo makulis lian tre belan verkon.

Amo kaj Naturo¹

DEVIZO : *«E vidi una leggiadra
donna e bella su l'erba...»*

Sentema la flor' malfermiĝis hodiaŭ
pro l' kiso printempa de l' sun' helebria;
sentema la kor' reverdiĝas nun ankaŭ
pro la varma via
fajrplena rigard', elfluanta el amo,
karulino mia.

Naturo kaj Amo, misteraj emblemoj,
mi ĉiam rimarkas vin kune en dia
kuneco. Vidante Naturon, aperas
l' amo idilia
de mia spirito, al vi dediĉita,
karulino mia.

Korojoj imitas la vangojn el rozo;
en via okulo vivplena, magia
la bluo ĉiela reflektas ameme;
kaj blankek' lilia
enviis koloron de via karn' pura,
karulino mia.

La ĉarma tagiĝ' dubebblanka, ruĝiĝa,
nur estas ja via vizaĝo gracia,
per gesto naiva al mi ridetanta,
kiam melodia
la voĉo resonas per triloj kaj kveroj,
karulino mia.

La ritmaj ekstretoj, laŭ ondoj de l' maro,
de l' oraj grentrunkoj en son' harmonia,
imitas laŭtakte la kordiasolon
de la brusto via,
kaj vian spiradon, odora bloveto,
karulino mia.

1. Unua mencio en la IV^a Literatura Konkurso de la K. E. F.

En tagoj sensunaj, misteraj kaj plenaj
 je nigrantaŭsentoj aŭ febr' nostalgia
 de land' ideala, malgaje sopiras
 vi melankolia;
 sed tamen vi ridas al blonda suneto,
 karulino mia.

Tiele tuj kiam la nigraj fantomoj
 de l' nokto eliras en ar' fantazia,
 kaj svenas funebre la tag' en kvazaŭa
 spasmo agonia,
 mi tiam vin songas terure mortanta,
 karulino mia.

Sed je l' sunleviĝo esperoplenega,
 vi tuj reviviĝas triumfa, gracia,
 glorapoteoze brilanta, la frunto
 alta, imperia,
 jetante pluvegon el am' kaj feliĉo,
 karulino mia.

JOSEP ROSSELLÓ

APEROS EN LA PROKSIMA NUMERO

LA HONTULINO

EL RAIMÓN CASELLAS, TRADUKO

DE S. RO MARIÀN SOLÀ

Premiita en la IV^a Floraj Ludoj de la K. E. F.

VI^a Kongreso de la K. E. F.

Nt diriĝ en nia lasta numero, ke la detalojn pri la organizataj kongresfestoj ni donos per tiu ĉi. Hodiaŭ ni tre ĝoje plenumas nian promeson, ĉar la preparaj laboroj de nia VI^a Kataluna Kongreso bone marŝas kaj aŭguras belan sukceson.

La Kongreso okazos en oktobraj tagoj; difinitan daton oni ankoraŭ ne elektis; tion pli malfrue oni faros, kiam la cirkonstancoj permesos. Malfermo de la Kongreso post la akcepto oficiala, salutado de la delegitoj kaj vino de honoro dediĉita de la Vilanova-Ateneo al la esperantistoj okazos unu sabaton post la 9^a vespere. Tiuhore oni povas esti alvenintaj al Vilanova, ĉar tion ebligas la alveturo de vagonaroj de ĉiuj direktoj. Dimanĉe matene, krom la kunveno kaj diservo, kiun organizas la Kataluna Ligo de Katolikaj Esperantistoj okazos labora kunsido de 9^a ĝis 13^a koroj.

Oficiala festeno okazos poste, kiam la okulvitruoj estos farintaj la ĝintan kutima neseriozan kuntrinkon, kaj posttagmeze havos lokon la Festo de la Floraj Ludoj, post kiu okazos mallonga ferma kunsido en alia salono. Nokte solena balo kunigos la kongresanojn; kaj la sekvontan tagon, laboran lundon, oni faros, krom la ekzamenoj por profesoroj kaj lernantoj, vizitojn al la tre interesaj Muzeo-Biblioteko Balaguer kaj Industria Lernejo. Fine, lunde posttagmeze oni povos fari neoficialan viziton al la bela, apuda urbo Sitges.

La societoj Ateneo, Orfeo Vilanoví, Foment, Centre Catòlic kaj Centro Democrático Federalista cedos afable siajn belajn sidejojn, en kiuj ni okazigos la diversajn festojn. Ĉiuj societoj apogos la Kongreson, al kies sukceso promesis ankaŭ sian kunlaboron la vilanovaj aŭtoritatuloj kaj ĉiuj deputitoj el la distrikto, kiuj proponis temojn kaj premiojn por la Literatura Konkurso.

Eble okazos ankaŭ koncerto kaj aliaj amuzoj, nun en organizo. En la Ateneo certe estos multe vizitata kaj bone afikos la granda Ekspozicio, kiun niaj amikoj el *Laboro Esperanta* jam preparas kaj por kiu ili petas la helpon de ĉiuj samideanoj. Ĉiaspecaj esperantaĵoj estos montrataj kaj kompletigos per faktoj la argumentojn de la pioniroj, kiuj faros en Vilanova serion de paroladoj por disvastigi la konojn pri nia lingvo.

Resume, la Organiza Komitato de nia VI^a antaŭvidis jam ĉiujn detalojn kaj komencis aktivan preparan laboron, kiu ĝis nun renkontis feliĉe nenian baron. La Organiza Komitato esperas, ke la aranĝo farita por solvi la problemon : okazigi Kongreson en nur unu festa tago, plaĉos al nia samideanaro, kaj ke ĝi, pro la malkaraj kaj facilaj rimedoj ĉeesti, faros la Kongreson en Vilanova unu el la plej brilaj festoj de paco okazintaj en nia lando kaj inter la esperantistaro.

V^{aj} Floraj Ludoj de la Kataluna Esperantista Federacio

EKSTERORDINARAJ TEMOJ

- IV. De LIA URBESTRA MOŝTO, de Vilanova i Geltrú : *Traduko en prozo de la komedio de F. de S. Vidal «Una noia com un sol»*. PREMIO : 50 pesetoj (20 Sm.).
- V. De LIA MOŝTO S-RO JOSEP BERTRÁN I MUSITU, parlamenta deputito : *Lalivola temo*. PREMIO : Arta objekto.
- VI. De LIA MOŝTO S-RO EDUARD MICÓ, provinca deputito : *Lalivola temo*. PREMIO : Arta objekto.
- VII. De LIA MOŝTO S-RO ANTONI JANSANA, provinca deputito : *Verheto pri «Esperanto kaj Militego»*. PREMIO : Arta objekto.
- VIII. De LIA MOŝTO S-RO JOSEP M.ª BASSOLS, provinca deputito : *Lalivola temo*. PREMIO : Arta objekto.
- IX. De LIA MOŝTO S-RO PAU ALEGRE BATET, provinca deputito : *Lalivola temo*. PREMIO : Arta objekto.
- X. De «BIBLIOTECA-MUSEO BALAGUER», de Vilanova i Geltrú : *Traduko de la versafo de Victor Balaguer «Un jorn de maig»*. PREMIO : 22 volumoj binditaj el la verkoj de tiu fama historiisto.
- XI. De SEMO (A. E. P.), de Barcelona : *Traduko de la versafo «Nit de sango de Jacinto Verdaguer»*. PREMIO : 25 pesetoj (10 Sm.).

Anstataŭ la verkon «A la luna» de Manuel de Cabanyes, la aspirantoj al la premio de LABORO ESPERANTA povas traduki la verkon de sama aŭtoro «A...».

La tekstojn de la tradukotaj verkoj havigos, laŭ peto, al la verkistoj la Redakcio de KATALUNA ESPERANTISTO.

BIBLIOGRAFIO

ADELE KAMM, de Paul Sejppel. Traduco Esperanta de René de Saussure. (El franca lingvo, kun permeso de l' aŭtoro.) Prezo 3 fr. (1.20 Sm.) — Libristo Kündig, Cortaterie, 11. Genevo. — Tiun verkon ni ricevis kun la jena:

AL LA MEMBROJ DE LA AKADEMIO ESPERANTISTA. Cirkulero de S-ro R. de Saussure demandanta:

1. *Ĉu reformo de la alfabeto Zamenhofs estas reformo de la lingvo Esperanto?*

2. *Ĉu gazetoj aŭ libroj skribitaj en pure Zamenhofs lingvo, per reformita alfabeto, estas konsiderotaj kiel Esperantaĵoj recenziindaj de la Esp. gazetoj kaj akceptindaj en Esp. ekspozicioj?*

«Adèle Kamm» estas publikigita de S-ro de Saussure por pruvi per sufiĉe longa teksto la taŭgecon de nova alfabeto, kaj ĝin li submetas al siaj kolegoj de la Akademio kaj de la Lingva Komitato.

La Esperanto, kiun S-ro de Saussure uzis por ĝi, estas fundamenta, kaj la stilo tiel bela, ke oni sin sentus inklina fari konsiderojn nur pri ili, se la ĉefa celo de la verko ne estus sufiĉe grava por dediĉi al ĝi la tutan atenton.

La alfabeto reformo, kiun proponas nia Akademiano estas la jena: Profiti la rajton fundamentan uzi digramojn *ch, gh, sh* anstataŭ supersignitaj *ĉ, ĝ, ŝ*. Anstataŭ literon *j* per digramo *zh*, literon *k* per *c*, literon *c* per *ç*, literon *h* per *k*, kunmetaĵojn *ca, cz* per *x*. Mi ne pridiskutos ĝin, ĉar S-ro R. de S. ne proponas ĝin kiel definitivan. Eble post longa studado sub la inteligenta kontrolo de nia eminenta samideano oni fine anstataŭos denove *zh* per *j*, kaj *j* per *y*, *c* per *z*, *z* per *s*, *s* per *ss*. Eble oni revenos pli malpli frue al la klasika alfabeto, kaj tiom da laboro kaj mono elpezitaj ne estos senutilaj, tial ke ili taŭgos por montri, ke ni eraris kaj por pli firme konvinki nin pri la boneco de niaj nunaj grafikaĵoj. Mi konfesas tamen, ke la akcentitaj literoj malhelpas en nia lando la propagandon de Esperanto, ke la uzado de nia lingvo per skribmaŝinoj, telegrafoj, presejoj, k. t. p. estas embarasata de tiuj literoj, kaj ke vole-ne-vole, ni devas en multaj okazoj uzi la fundamentajn anstataŭantajn digramojn.

Litero *j* estas por ni kaŭzo de mokoĵ, ĉar ĉiu hispano ĝin elparolas *h*

kaj ĉiu kataluno¹ ĵ, el kio rezultas sovaĝa elparolo de niaj vortoj. Mi petas, tamen, ke oni venu aŭdi kiel niaj samlandanoj elparolas la germanajn nomojn *Schwartz*, *Schneider*, aŭ la pli simplan anglan *The Daily News* (Te dajli nebs). Kompreneble, angloj kaj germanoj ne celas propagandi siajn lingvojn (ĉu certe ne?) kaj la demando estas ne la sama por ili, kiel por ni esperantistoj.

Akceptante do la necesecon de reformo, ne diskutante ĝin, ni devas tamen studi ĝian eblecon kaj ĝian sciencecon.

1) *Ebleco*. Sen ia ajn dubo, *teorie* la reformo estas ebla. S-ro R. de S. jam pruvis tion,² kaj pruve de sia argumentado li honoris min per cito de teksto, kiun mi publikigis en la n.^o de Marto 1913 de *K. E.* pri la ortografia reformo de la kataluna lingvo. Ĉar lingvo ne estas natura frukto, sed produktaĵo de la homa konsento, esprimita parole per klara volo aŭ silente per la kutimo, la homo povas ŝanĝi, aliformigi, reformi la skribitan kaj la parolatan lingvon, kaj tiu povo montriĝas evidente, kiam oni donas nomojn al la novaj instrumentoj.

Sed la lingvo ne estas uzata nur de kleraj, logikemaj, sciencaj cede-maj, klarvidantaj personoj. Malkleraj, nelogikaj, nesciaj, malcedemaj, blindaj homoj ankaŭ uzas ĝin. Tial unuavide oni komprenas ke la parolata lingvo estas nefacile reformebla, ĉar ĉe tiuj lastaj personoj la rutino estas pli potenco ol la saĝo... Kaj, ho ve! ili estas la plimultaj!

Sed kun la *skribita* lingvo, okazas nuntempe same, ĉar ĉiu homo scias skribi, kaj eĉ unu el la nunaj sociaj malbonoj venas de tio, ke sub la skribsciado plej ofte sin kaŝas la plej terura malspriteco kaj manko de intelekto. En antikvaj epokoj, kiam la skribado estis apanaĝo de la kleruloj, ortografia reformo estis afero facila. Sed nun...! Nia lando pruvis la praktikan neeblecon, ĉar la proponita reformo... estas tute ne alprenita de la plimulto... nek de la verkistoj mem. Ĉiu presejo, ĉiu eldonejo konservas la antikvajn formojn, kvankam ne logikajn, nur pro personaj vidpunktoj aŭ malametoj, nur pro individuaj konsideroj... Kial, nu, la reformo en aliaj landoj? Ĉu katalunoj estas apartaj homoj ĉe kiuj ne estas ebla tio, kio estas ebla ĉe aliaj? Ne; ne tie kuŝas la kaŭzo, sed en tio, ke la kataluna nacia volo ne havas al sia servo glavon aŭ knuton por trudi sian deziron. En ĉiu lando, kie reformo prosperis, ĝi prosperis dank' al perforto de la Ŝtato. Ankoraŭ nun oni monpunas ĉe ni komercistojn, kiuj ne kalkulas laŭ decimala sistema kaj vendas po ulnoj, uncoj, k. t. p. Afiŝoj de la aŭtoritatoj pendas en ĉiu butikoj. Tamen, oni ne devas tiom multe puni,

1. Kompreneble, kiuj ne konas esperantan prononcon.

2. *Lingvo Cosmopolita*. N-oj 7, 8, 9 (1913).

kiel dum la enkonduko de la sistemo. La ĝendarmo estas efika. Por la homamantoj, tio estas ploriga, sed reala fakto... Donu al mi la povon de Ŝtato, ĝiajn armeojn, ĝiajn fiskistojn kaj pedelojn. Post unu jaro mi promesas ke ĉiu homo ne nur *akceptos* ĉiun reformon en nia lingvo (se la reformo estas saĝa) sed ankaŭ ili parolos kaj uzos Esperanton. Nun mi estas ridinda frenezulo idealisto; tiam mi estus glora historia persono, eĉ se trudante Esperanton mi katenus nian majstron.

Ĉar en Esperantujo ni ne havas *regan trudpolencon*, mi estas certa, ke eĉ se ni ĉiuj lingvokomitatoj funkcias gilotinon antaŭ la pordo de nia hejmo, la plej saĝa reformo nur konfuzon alportos al nia movado. Ĉu malgraŭ ĉio dirita oni malhelpis la senĉesan aperadon de verkoj de samideanoj, kiuj en sia lingvo mem apenaŭ kuraĝus skribi leteron? Kiu malhelpos, ke malgraŭ akcepto kaj trudo de Akademio oni daŭru skribante laŭ la fundamenta alfabeto?

Ĉu oni rajtos deklari ilin malhelpantoj de la lingvo?

Ĉu oni povos admoni ilin, kiel kontraŭstarantojn al la disciplino? Ĉu ili ne argumentos favore al sia agado, montrante la ekzemplon de S-ro R. de S. mem, kiu kvankam Akademiano ne obeas la fundamenton? Ĉu oni devos esti pli papista ol la Papo? Kvankam mi aprobus ilian agadon, ne mi kontraŭstarus ilian rajton. Ni havus ne unu, sed du, tri, mil ortografiojn, kaj, kio estas pli grava, ni pravigus ĉiun proponinton!

2) *Scienceco*. Mi akceptas sen diskuto ke la nuna ortografia ne estas scienca. Sed mi demandas: Ĉu la sinjoro, kiu ĉe la angulo de la strato vendas ŝinkon podetale aŭ pogrande, ne fariĝis ankoraŭ esperantisto, ĉar lia skribmaŝino ne posedas cirkumfleksan akcenton taŭgan por la ĉefaj literoj? Ĉu *nur* pro tiu kaŭzo ekzistas sciencistoj kiuj rifuzas lerni la lingvon? Kion oni opinius pri matematikistoj, kiuj ne lernus algebron, se oni ĝin skribus per gotikaj literoj? Mi ne dubas pri la manko de scienceco de nia alfabeto, sed mi havas dubon pri la argumento de la ŝinkisto kaj pri la saĝo de la scienculo, kiu ne scias ke *neniu scienco estis perfekta de la homenciĝo*, kaj rifuzas lerni internacian lingvon, tial ke tiu aŭ alia detalo ne plaĉas al li.

Ĉu estas necese konkludi? Ĉu estas necese respondi al la demandoj de S-ro R. de S. per demando pri la utileco de liaj demandoj?

FRED. PUJOLÀ

ENLANDA MOVADO

Du bonaj samideanoj barcelonaj mortis antaŭ nelonge. S-roj Josep Mauri kaj Pompeu Molgosa forlasis en hela juneco siajn karajn.

Al la familioj de niaj bedaŭrindaj kunfederacianoj ni prezentas sinceran kondolencon.

Kaj ni partoprenas en la ĝojo de niaj kunKEFanoj S-roj Bremón, lingvokomitatano, kaj Beltri, kasisto de *Barcelona Stelo*, kiuj por la unua fojo estas patroj.

Gesinjorojn Bremón ni kore gratulas pro la naskiĝo de ilia filo Joan, kaj ges-rojn Beltri ankaŭ pro la naskiĝo de filineto.

Ke ili ĉiuj multajn jarojn vivu!

— S-ro Pujulà, kiu la pasintan monaton reiris al la batalejo, restas laŭ lastericevitaj sciigoj tute sana. Daŭran similan staton ni deziras al la kara amiko.

BARCELONA. — La 28ma de Februaro la gegrupanoj de *Barcelona Stelo* faris tre agrablan ekskurson al Pedralbes, por adiaŭti sian kun-societanon S-ron Joan Gili, kiu la 10ma de Marto forveturis Centra-Amerikon kiel vojaĝa komizo. La ekskurso finiĝis ĉe «la Serafina» kie la ekskursantoj estis regalataj per bongustaj laktajoj kaj frandaĵoj.

S-ro Gili estis kore adiaŭtita de ĉiuj kamaradoj, kiuj deziris al li plej bonan vojaĝon.

— S-ro Josep Guixà, nia entuziasma samideano, revenis inter nin el Madrido, kie li restis dum du jaroj. Li estu bonveninta.

OLOT. — Per ĝenerala kunsido okazinta la 14ma de la pasinta Februaro, la jena Komitato estis elektita por la nuna jaro.

Prezidanto, S-ro Josep María Garganta; *Vic-prezidanto*, F-ino María Escubós; *Sekretario*, S-ro Manel Prat; *Vic-sekretario*, F-ino Roseta Llosas; *Kasisto*, F-ino Concepció Vayreda; *Bibliotekisto*, S-ro Candi Agustí; *Membroj*, S-ro Josep Boix, S-ro Camilo Trias.

FALSET. — Antaŭ nelonge okazis en tiu ĉi vilaĝo la I^a Kongreso de la *Esperanta Tarragon-Provinca Ligo*, kiu atingis grandan sukceson.

Ĉe la urbestro okazis oficiala akcepto; per ĝi la Urbestra Moŝto proponis ĉian kunhelpon al la kongresanoj.

Posttagmeze en la granda teatro *La Artesana* okazis la sola kunsido de la Kongreso. Prezidis la Urbestra Moŝto kaj paroladis: la Prezidanto de l' Ligo pri ĝeneralaj aferoj; la Sekretario-Kasisto pri la tagordo kaj financa stato; S-ro E. Aguadé i Parés pri aldono al la Regularo; S-ro Ramón Pallejá pri «Lingvo esperanta, tre facilas», S-ro Joan Martorell, pri «Praktikaj esperantaĵoj»; S-ro Castellví legis temon de S-ro Joan Molas, pri «Agado de l' Ligo en nia provinco», F-no Asunción Llorens pri «Esperanto, tre utilas», S-ro E. Aguadé, pri «Gravco de nia agado», D-ro Joaquín Coll, pri «Esperanto en la sociologio». Fine S-ro Aguadé proponas al la Kongreso nomu unuanime Prezidanto kaj Sekretario, respektive, S-ron Jozefo Pamies Martorell, Paroĥestro de Argentera, kaj S-ron Joan Aragonés. Unuanime estis akceptite.

S-ro Pamies salutas korege siajn prezidotojn kaj fine S-ro Dalmau, Paroĥestro el Falset, kaj nuna Vicprezidanto de l' Ligo fermas la kunsidon post dankemaj vortoj. Dum kelkaj minutoj la kongresanoj starante kantis *La Esperon* pianluditan de F-no Maria Sentís.

Poste la gesamideanoj de *Espero Priorata* regalis majeste la geesperantistojn eksterurbajn ĝis la oka horo, je kiu momento bedaŭrinde unuj kaj aliaj korsentis la adiaŭon, kiu estis nepra pro fino de l' tago kaj marŝo de la vagonaro. Tamen kelkaj restis en Falset ĝis la venonta tago por ĉeesti la teatron dum la nokto.

REUS. — La nova Komitato de *Esperanta Tarragon-Provinca Ligo* konsistiĝis tiel: *Prezidanto*, S-ro Jozefo Pamies (Argentera); *Vicprezidanto*, S-ro Francesc Guitart, (Vendrell); *Konsulo*, S-ro Enric Aguadé i Parés (Reus); *Konsulino*, F-no Teresa Estela Brunet (Reus); *Konsilanto*, S-ro Joan Molas (Tarragona) kaj *Sekretario-Kasisto*, S-ro Joan Aragonés (Argentera).

— La Estraro de *Nova Semo* por la nuna jaro estis laŭ sekvas: *Prezidanto*, S-ro Enric Aguadé i Parés; *Vicprezidanto*, S-ro Nil Alsina; *I Voĉdonanto*, F-no Teresa Barrufet i Puig; *II Voĉdonanto*, F-no Jozefino Felip; *Bibliotekistino*, F-no Teresa Estela; *Vicbibliotekistino*, F-no Jozefino Anguera; *Kasisto*, S-ro Francesc Simó; *Sekretario*, S-ro Joaquim García; *Vicsekretario*, S-ro Jako Vilalta kaj *Konsilantoj*, S-roj Petro Aguadé kaj Antono Clivillés.

La ekskursa fako de *Nova Semo* baldaŭ havos pretaj la lastajn detalojn por la aranĝo de ekskurso kun la geesperantistoj de *Espero Priorata*. — *Delegito*.

MIERAS. — Dum la paskaj festoj loĝis ĉe tiu vilaĝo Mieras S-ro Joakimo Costa Furtiá, P-ro de K. E. F. prezidanto de *Studenta Juneco* kiu tiel entuziasmigis la gejunulojn ke la venontan someron dum kiu li loĝos ankaŭ ĉi tie, ni sub lia sperta gvidado grupiĝos. Kiom povas entuziasmo! Se mi konas iomete Esperanton mi devas lin danki. Bonvolu enmeti tiun ĉi sciigon ĉe K. E. kaj akceptu sinceran saluton de la *Delegito*.

VENDRELL. — El la esperanta rubriko de la kataluna gazeto *El Baix Penadès*, kiu aperas en tiu urbo ni ĉerpas la sciigon, ke la 15^a de Aprilo komenciĝis ĉe la grupo *Frateco* nova kurso de Esperanto por fraŭlinoj. Ĝi okazas lunde, merkrede kaj vendrede.

La numero de la 17^a de Aprilo el la citita gazeto entenis grandan folion instigantan al la lernado de nia lingvo. Bona propagando.

El la esperantaj gazetoj

LA MILITO KAJ ESPERANTO

Ĉiu bone scias, ke milito haltigas progresadon de kultura vivo. La bonegan ilustradon de tiu fakto ni trovas en la libro de Berta von Suttner : «For la batalilojn».¹ Jen kion ŝi skribas pri la kultura stato de Aŭstrio, dum ĝia milito kontraŭ Italujo en la jaro 1859:

«Survoje mi eniris libro-kaj artajvendejon, por aĉeti novan karton de Supra Italujo, la mia estis jam tute truita per la flagpingloj. Ĉeestis krom mi ankaŭ aliaj aĉetantoj. Ĉiuj postulis kartojn, skemojn kaj tiuspecajn objektojn. Nun estis mia vico.

«— Ĉu vi ankaŭ deziras militscenejojn?» demandis la librovendisto. «— Vi divenis.» «— Ne estas malfacile. Oni aĉetas preskaŭ nenion alian.»

Li alportis la deziritaĵon, kaj dum li enpaperigis la karton por mi li diris al sinjoro, staranta apud mi: «— Vidu, s-ro profesoro, nun malprosperas tiuj, kiuj verkas literaturajn kaj sciencajn librojn, aŭ ilin eldonas — neniu ilin mendas. Dum la daŭro de la milito neniu interesiĝas pri la intelekta vivo. Estas malbona periodo por la verkistoj kaj libristoj.»

Por priskribi la nunan staton de ĉiuj militantaj nacioj venkantaĵ kaj venkataĵ, ni ne bezonas elpensi novajn vortojn, novajn frazojn novajn bildojn! Sufiĉas forstreki la jaron 1859 kaj skribi la jaron 1914.

1. Tiu libro aperis en Esperanta traduko nelonge antaŭ la nuna milito.

La krizo ne preteriris ankaŭ la esperantistan vivon. La esperantistoj, kiuj estas alvokitaj al la milito, jam ne povas labori por Esperanto. Kaj la nealvokitaj esperantistoj tiom entuziasmiĝis pro la milito ke ili legas nur sciigojn pri la bataloj, aĉetas diversajn militkartojn kaj tute forgesis pri la ordinara kultura laboro.

Sur siaj postenoj restis nur malmultaj esperantistoj. Ili streĉas ĉiujn siajn fortojn, por ke ne falu kaj ne ruiniĝu la komencitaj, sed ne finitaj konstruaĵoj. Ili pacience daŭrigas sian laboron. Sed iliaj fortoj ne estas senfinaj.

Do, ni alvokas : *rememoru pri via kultura laboro, rememoru pri via Esperantista devo.*

Pri diversaj institucioj de la milito zorgas milionoj da personoj, ilin subtenas miliardoj da mono. En tute alia situacio estas niaj institucioj. Estante tre junaj, ili bezonas seninterrompan subtenon. Sen helpo ili povas pere. Ne lasu ilin solaj. Ili funkciu, kiel funkcias la regnaj, zemstvaj kaj urbaj institucioj. Per serioza rilato al nia afero ni montru, ke ĝi ne estas amuzilo aŭ ludilo. Ni restu sur niaj postenoj. — A. S.

La Ondo de Esperanto, Oktobro 1914

Ens permetem fer als nostres diligents delegats dues peticions necessaries per al bon funcionament de la K. E. F.

1.ª Remetin a l'Administració les matrius de les *membrokartoj* que cobrin, les quals serviràn per a establir la llista de noms, o sigui el *nomaro* de la K. E. F., que no ha pogut realitzar-se pel costum de molts dels nostres delegats de no especificar els noms, sinó sols la quantitat, dels federats de llurs poblacions.

2.ª Trametin a l'Administració tota queixa que tinguin els federats causada per alguna deficiencia, que pugui escapar al bon zel dels encarregats de vetllar per la bona marxa de la K. E. F.

Per endavant, mercès als nostres bons amics que, com de costum, complauràn nostres peticions.

KORESPONDADO

Mi ricevis el Belgujo interesan artikolon en Esperanto, kiun pro speciala peto de ĝia aŭtoro ni ne publikigis en KATALUNA ESPERANTISTO. Traduko kataluna aperis en «El Poble Català», de Barcelona. Mi klopodos atingi de la aŭtoro la permeson publikigi ĝin esperante, por ke niaj legantoj ĝuu ĝian tre belan stilon. — J. G.

S-ro A. Mosella. Ni ricevis vian kotizon. — S-ro R. R. Mieras. Via kotizo certe venos pere de S-ro J. C. — S-ro. E. A. Reus. Dankon por via letero, kiun parte notis la Administristo. — S-ro J. A. Barcelona. Jes, amiko, ekster la esperantista kampo, ĉiu el ni rajtas, niaopinie devas, propagandi kaj subteni siajn ideojn.

Ĉiu membro de la *Kataluna Esperantista Federacio*, aŭ aboninto al KATALUNA ESPERANTISTO rajtos dufoje dum la jaro publikigi en la gazeto krom sia nomo kaj adreso IO VORTOJN por peti korespondadon, interŝanĝojn de kolektaĵoj, informojn k. t. p. aŭ sciigi ŝanĝon de adreso

S-RO JOSEP VENTURA, Galileu, 165, pral., 1.^a : Terrassa; deziras kolekti ĉiulandajn popolokantojn kun aŭ sen esperanta teksto. Tincel, li ŝanĝe sendos tiom da katalunaj, kiom da alilandaj li estos antaŭe ricevinta

D-RO J. BREMÓN
RADIOJ X
Casp, 66 : Barcelona

Leterpapero kaj kovertoj kun verda surskribo **★ Esperanto** eldonitaj de *Ĉiam Antaŭen* (Xifré, 25, Barcelona-S. M.) estas malkare vendataj. 5 paperfolioj kaj 5 kovertoj : 10 centimojn. Samideanoj, aĉetu ilin.

S-ro Josep Grau, Clarís, 72, Barcelona, serĉas komanditilon, por la ekspluato de novaj elektraĵ aferoj

F-ino L. Briggs, West Lea, Armley, Leeds, Anglujo, deziras trovi korespondantojn por junaj fraŭlino kaj sinjoro

**PROPAGANDAJ MARKOJ
DE LA KATALUNA ESPERANTISTA FEDERACIO**

Estas vendataj po 1 cent. ĉiu. Por la grupoj aĉetantaj pli ol mil estas farata rabato da 25 %.

HELPU AL LA K. E. F. PER AĈETADO DE ĜIAJ MARKOJ

AL ĈIUJ FEDERACIANOJ

Subtenu per senlaca klopodado la esperantistan movadon en via urbo

Legu almenaŭ unu esperantan gazeton, kiu vigligos vian entuziasmon

Klopodu akurate pagi vian kotizon al la K. E. F. Ĝi liveros al vi la gazeton

KATALUNA ESPERANTISTO

Plialtigu laŭpove vian kotizon, por ke via Federacio havu potencon vivon

Alvarbu por la K. E. F. almenaŭ unu novan samideanon ĉiujare

Preparu vin por la VI^a Kongreso de la **KATALUNA ESPERANTISTA FEDERACIO**